

උතුරුමැද පළාතේ දෙහි වැවීම අත්හදා බැලීම.

Experiments With Lime in the North Central Province.

(අනුරාධපුරේ ආදර්ශ ගොවිපලේ ශ්‍රමනාකාර තැන්පත් එච්. ඒ. ඩිසුට්‍රි මහතා.)

අනුරාධපුරේ ආදර්ශ ගොවිපලේ දෙහි වැවීම සම්බන්ධ කරණලද අත්හදා බැලීම් වල පහත සඳහන් සටහන් ඉතා ප්‍රයෝජනවත් වේ මේ ප්‍රයෝජනවත් ගෙඩි වග්ග වගාකිරීමට මේ අත්හදා බැලීම් වලින් උනන්දුවක් ඇතිවියහැක. ශීත බීම වග්ග විශේෂයෙන්ම “ලිම් පුස් කෝඩියල්” සෑදීමට දෙහි යුස පාවිච්චිකරනු ලැබේ. සුප් වග්ග, එළවලු හා මාළු වසජ්‍ය රසවත් කිරීමටද එය යොදවේ. රසවත් ඇඹුල් ගතියක්ද මනා ආක්‍රාණයක්ද එයින් ලැබේ. දෙහි අව්වාරු විශාල වශයෙන් පාවිච්චිකරන කැම වග්ගයකි. වෙලදාම පිණිස පාවිච්චිකරනු ලබන ප්‍රධාන ඇඹුල් වග්ගයක් නම් දෙහි යුස එකතුකර සම්පාදනයකරන බීම වග්ගයකි. දෙහි සාරය පෙර සාදනලද තෙල් අගනා සුවද වග්ගයකි.

ඉඩම් සහ වැසි ප්‍රමාණය.

දෙහි ගස පොළුව මතුපිට සෑදෙන ගස් වගීයකි. අවිරුද්ධව අගල් 60 සිට 150 දක්වා වෘද්ධිපාතය ලැබෙන්නාවූද මුහුදු මට්ටමෙන් අඩි 2500 දක්වා උස්වූ භූමිවල පිහිටි සමතලවූද, සවල්ප වශයෙන් උස් මිටිවූද ඉඩම්වල යහපත් ආවරණ ඇතිවූවිට මේ ගස් ඉතා හොඳින් සශ්‍රීකවී අධික අස්වැන්නක් ලැබේ. වැසි දීඝි කාලයක් වියලී සෘතුව නොපවත්නා කල්හි සෑහෙන වැසිප්‍රමාණයක් ඇතිවූ විටද දෙහි ගස සශ්‍රීක ලෙස වැවේ. තද සුලභ පවතින ප්‍රදේශයන්, දෙහි වැවීමට සුදුසු යයි රෙකමදරු නොකරනු ලැබේ.

නව්‍යන්.

උදය කාලයේ නිරුරැස් වැදෙන හොඳ පෙදෙසකින් තව්‍යානක් තෝරාගත යුතුයි. තෙත් ගතිය ඇති කාලවලදී එය උස්ව හා වියලී සවභාවක තිබිය යුතුයි. පස ඉතා සිහින්වන පරිදි බිම් සකස්කොට එහි සුදුසු ප්‍රමාණයක දික්වූද අඩි 3ක් පලල්වූද පාත්ති තැනිය යුතුවේ. අධික ඵලදායී ගස්වලින් ගෙඩි තෝරාගෙන ඒවායේ ලොදු සහිත ඉස්ම ප්‍රවේසමෙන් සෝදදමා සුදුනම් කළයුතුයි. පවතේ ඊට පසු ඇටවල තෙත්ගතිය මගහැරෙනතුරු පිසදමා සම්පූර්ණයෙන් වේලෙනතුරු විසුරුවා දැමීම අවශ්‍යයි. මෙසේ ඇට සුදුනම් කරගත් පසු එකටෙක අගල් 9ක් දුරවූ පේලිවල අගල් 3ක් පරතර අගලක් ගැඹුරවූ වලවල්වල ඇට තව්‍යානකළ යුතුයි. වලවල් තැනීමට ඇඟිල්ල හෝ කුඩා ලී කැබලේලක් පාවිච්චිකළ හැකිවේ. ඇට තව්‍යානකර අවසානවූ ඉක්බිති පාත්ති වල්පැලවලින් තොරව තැබීමද වියලී සෘතුවේදී ඒවාට දවසක් ඇර දවසක් වතුර වැක්කිරීමද උවමනාවේ. පාත්තිවල අධික තෙත් ගතියක් ඇතිවීමට ඉඩ නොදිය යුතුයි. සති තුනකින් හෝ හතරකින් ඇටවල ගිරි ඇදේ. ඇට වපුරා තමමසක් හෝ දසමසක් ගතවත්ව ප්‍රථම ඒවා සිටවීමට කාලයවේ.

ඉඩම් සකස්කිරීම.

සියලුම ගස් මුල් හා මුල්කොට උදුරා ඉඩම සම්පූර්ණයෙන් ශුඛකොට අගල් 8ක් හෝ 9ක් ගැඹුරටත් හරස් අතටත් හැම අවශ්‍යයයි. තගුලෙන් කැබෙන පස් කුට්ටි පොඬි මුර පතුලේ සිහින් පසක් ඇතිවන පරිදි ඉඩම සකස්කළ යුතුයි.

පැල සිටවන දුරප්‍රමාණය.

ඉඩම පිහිටා තිබීමේ අන්දමට හා පසේ සම්බන්ධතාවයට අනුව පැල සිටවීමේ දුරප්‍රමාණය වෙනස්වේ. ආදම් ගොවිපලේ සම්පූර්ණ ලෙස හැදී තිබෙන ගස් පරික්ෂාකර බැලීමෙන් අඩි 15ක් පරතර ඇතුළු පැල සිටවීම නියමකළ යුතුබව පෙනීයයි. වැසි සාරවත්නූවූ පසින් යුත් ඉඩම්වල හා කඳු පල්ලම්වලද මීට වඩා කිට්ටුවෙන් පැල සිටවීම වරදක් නොවේ. යටත් පිරිසෙයින් අඩියක් පලලට හා අඩි 1½ක් ගැඹුරට වල් තැණිය යුතුයි. පැල සිටවීමට මාසයකට පමණ පෙර වල් හා රු එළිමහනේ තිබෙන්නට ඉඩහැරිය යුතුයි. පැල සිටවීමට ප්‍රථම දිරුපත්වූ ගොවිපල් පෝර කුඩයක් බිම තිබෙන හොඳ පස් සමග මිශ්‍රකොට එක එක වලේ දමා තදකළ යුතුයි.

තවානේන් පැල සිටවීම.

තවානේ ගිරි ආදුණු පැල උදුරු ගැනීම ඉතා ප්‍රවේසමින් කළයුතු වැඩකි මේ අවස්ථාවේදී තවානේ වතුරෙන් පෙනවිය යුතුයි. එවිට පැල උදුරු ගැනීමේදී පස් දූවටිවිට මුල් එලියට එන්නේය. තවද මුල්වලට ඉදිරිමෙන් සිදුවන අනතුරු බොහෝ දුරට වැළකේ. හැකිනම් පැල සිටවීම වෘ්ෂි කාලයකදී කළයුතුයි. පැල යක් උදුරුගැනීමේදී ඊට අයිති මුල් සියල්ලම උදුරු ගතයුතුයි මේ සඳහා පස් බිඳන ගැරැප්පුවක් පාවිච්චිකිරීම මහත් ආධාරයක් වේ. ගැරැප්පුව හරිනෙලීන් හැකි පමණ ගැඹුරට යවා එක පැත්තකට නැමිය යුතුයි.

පැල සිටවා වගාකිරීම.

ඊසාන මෝසම් තුලට සෘතුව ආරම්භවන කාලය (මාග) පැල සිටවීමට අතිශයින්ම සුදුසුය. මේ සඳහා සවස් කාලය වඩා යොග්‍යවේ. එසේ නැත්නම් ඡායා වරණය ඇති දවසක එය කළයුතුයි පැලයේ මුල් නොනැමි සවහාවිත ලෙස තිබියහැකි ආකාර සැහෙන පමණ ගැඹුරට හා පලලට අලවංගුවකින් හෝ ලී උලකින් වල මැද සිදුරක් විවෘත කළ යුතුයි පැලයේ මුල් සම්පූර්ණයෙන් වැසියන ප්‍රමාණයට තවාන උසම් සකස්කර ගැනීමට ප්‍රවේසම් වියයුතුයි. ඊට පසු පැලය වටේ පස් අතින් හා හොඳින් තදකළයුතුයි.

වගාකිරීමෙන් පසු.

දෙහිගස සවිබල ඇති ගසක් හෙයින් එය වැඩෙන කම්පර අවස්ථාවකදීවත් හිරු රැසින් ආවරණයක් උවමනා නොකෙරේ පැල හොඳින් වැඩුණු පසු ඉඩම වල් පැලවලින් තොරව තබාගත යුතුයි. පසේ යථ ගතිය දුම් ආකාරයෙන් පහව යාමට ඉඩ නොලැබෙන පරිදි නිහර නිහර පස් පෙරලීමද අවශ්‍යයයි. එසේ හෙයින් දිරුපත්නුටු තෙත් ගතිය ඇති ගොම පොලව මතුපිට දමා නියම වශයෙන් බිම සකස්කළ යුතුයි දෙහි පැල පේලි අතරේ අතුරු වැවිලි වශයෙන් මයියොක්කා ඉරිඟු සහ මිරිස් වැළඳ හැකිවේ නිසරු බිම්හි මුංආට හා රටකජු වැනි බීජ ගුප්ති ගොනුයේ වැවිල්ලක් ඇතිකිරීම ප්‍රයෝජනවත්නේය.

දෙහිගස් ලොකුටු පසු ඉඩම් ශුඛකිරීම සවහා වශයෙන් ක නු නොලැබේ. ගස් වටේ පමණක් ශුඛව තබා ඉතුරු හරියේ කලින්කල දැනිපෝරුකින් පස් පෙරලිය යුතුයි. යහපත් දෙශගුණය පවතින ප්‍රදේශයන්හි සාරවත් ඉඩම්වල වචන දෙහිගස්වල සමහරවිට තුන්වැනි අවිරුද්දේදී ඇතිවියහැක නමුත් දෙහි වත්තකින් සම්පූර්ණ අස්වැන්නක් ලැබීමට අවිරුදු ඊක් හෝ 10යක් ගතවන්නේය.

අනුරාධපුරයේ ආදර්ශී ගොවිපලේ වගාකරණලද දෙහි ගස්වල එලදරීම

1918 අවිරුද්දේදී අක්කරයක් රූපියල් 35 බැගින් අක්කර හයක් මුදල් වියද මින් කැලය ශුඛකොට එම අවිරුද්දේදීම දෙහි වචන ලද්දේය. අනුරාධපුර දිසත්‍රිකයේ පරණ දෙහිගස්වල ඇටවලින් බෝකරණලද අවිරුද්දක් වයස්වූ පැල බ්‍රිතාන්‍යයක ගයනාවෙන් ගෙන්වනලද ඇටවලින් පෙරදෙහියේ බෝකරණලද පැලද, අඩි 15ක් පරතර ඇති පේලිවල සිටවනලදී. මේ අදාළට අක්කරයකට පැල 193ක් විය.

අතුරු වැවිලි වශයෙන් 1919මේ අවුරුද්දේ එරඹුද, 1920මේ අවුරුද්දේ පරිප්පු සහ මුංආටද වවනලදී. 1921මේ අවුරුද්දේදී ගස් වවේ ගැරැප්පුවකින් කොටා කැලෑ රෙඹු සහ දියාරු ගොම මිශ්‍රකොට දමනලද්දේය. 1920මේ වවනලද පරිප්පු පැළ උදුරු ඉබම සම්පූර්ණයෙන් ගුඩකරනලදී

යාපනේට යන මහපාර අද්දර වවා තිබුණ දෙහිගස් පේලි හයේ ගස් වවේ අගල් කපා 1923මේ අවුරුද්දේදී ගොවිපල් පෝරදමා පෝරකරන ලද්දේය මේ පේලි අතර නගුල් වලිගා හා දැති පෝරුවලින් පස් පෝරලීම නොවැම්බර් මාසේදී ආරම්භකරන ලදුව අද දක්වාත් කාරගත යන්නේය. 1924මේ අවුරුද්දේදී ගොවි පල් පෝර දමනලද කොටසේ අඩනහිරි වඩියට අයිති ඉතුරු හරියේ න්හැමිප් නම් හණ වග්ගද වවා පසුදිනකදී ඒවා පස්යටකරනලදී. එම අවුරුද්දේම වල්පැළ උදුරු ගුඩකිරීම පෝර දැමීම හා එල නෙලාගැනීම පහසු වන ලෙස දෙකෙන් පංගු වක පමණ ගස්වල බිමට නමා වැටී තිබුණ අතු පාතින ලද්දේය. 1925මේදී කහ පාටවී දුළුල ගතියක් දක්නාලද පැළවලට එක පැලයකටආටපෝර රුත්තාල් 2 බැගින් දමා පෝරකරන ලද්දේය. පැළ වවේ පෝර ඉස ඒවා ගැරැප්පුවකින් මාදු ලෙස පස්යට කරනලදී. පැළ පේලි අතර පස් පෝරලීමට වටවූ දැතිපෝරුව වෙනුවට දැනට පාවිච්චිකරනු ලබන්නේ "ප්ලැනට් ජුනියර්" නම් නගුලකි. පැළ වවේ හා පැළ පේලිවල තිබෙන කොළවලින් පිරිසිය කාණුවල දෙපැත්තේ පස් එකතුවෙන නිසා වටවූ දැති පෝරුව අයොග්‍යයයි

1926-27 අවුරුද්දේදී සුළු අස්වැන්නක් ලැබුණේය එසේ වීමට ප්‍රධාන හේතුව නම් බලවත් ග්‍රීෂ්ම සෘතුව පැවතීමෙන් පැසෙන්ට මත්තෙන් දෙහි ගැට බිමට වැටීමය. ජලය හිඟ නිසා වතුර ලබාගැනීමද නොහැකිවිය.

අතික් කාලවලදී වතුර ලබාගත් ාලදී. ඒ සඳහා යොදනලද ක්‍රමය මෙසේය. පැළ පේලි අතර සරලසාමාන්තරව අඩියක් පලල්වූ සහ අගල් 4ක් ගැඹුරැවූ අං ලක් කපනලදී. එක එක ගස මුලින් වවේට වලක් බැගින් කපා ඒවා එකවෙකටද දික්වූ අගලටද, ගස් අතරේ කපනලද කෙටි අගල්වලින් සම්බන්ධ කරනලද්දේය. මේ ාල්වලට වතුර ඒම කුඩා පස් කන්හි බැදීමෙන් නැවැත්වියහැක.

දිනය	එල දරණ ගස් ගණන.	එක ගසෙන් ලැබුණු ගෙහි වල සාමාන්‍ය ගණන.
1921—22	90	206
1922—23	155	308
1923—24	603	279
1924—25	702	484
1925—26	798	301
1926—27	755	164

ප්‍රථම අස්වැන්න ලැබුණේ 1921 අවුරුද්දේය. අනුරාධපුරේ වෙළඳම්පලේ දෙහි විශ්වවිද්‍යාලයේ අපහසුවක් නැත්තේය. යාපනේ, ත්‍රිකුණාමලේ, සහ කොළඹ වෙළෙන්දන් විසින් දෙහිගෙහි 1000 රුපියල් 10/- ගණනේ විශාල තොග මිලයට ගන්නාලදී. ආදර්ශ ගොවිපලේ ස්ටෝරුවේදී ඒවා භාරදෙන ලද්දේය. එල දරණ ප්‍රධාන මෝසම අගෝස්තු මාසේ සිට නොවැම්බර් මස දක්වාය. අවුරුද්ද මුළුල්

ලේඛ සුළු සුළු අස්වැන්න ලැබුණේය. අද දක්වා විශදම් විනෝධන ගණන්වල විකාරයක් A අක්ෂරය දරණ වක්‍ර ලෝකයෙන් පෙනේ. ලැබී තිබෙන දෙහි ගණන B අක්ෂරය දරණ වක්‍රලෝකයෙන්ද, දෙහි විකිණීමෙන් ලැබී තිබෙන ආදායම U අක්ෂරය දරණ වක්‍රලෝකයෙන්ද පෙනේ.

A වක්‍ර ලෝකය.

දෙහි වටා තිබෙන ප්‍රදේශය අක්කර 6යි. වගාකරන ලද්දේ
1918 නොවැම්බර් මාසයේදීය.

විශදම්.

අවරාද්ද.	රු.	ශ.	රු.	ශ.	රු.	ශ.	රු.	ශ.	රු.	ශ.	රු.	ශ.	
1918-19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	515	95	
1919-20	38	99	654.25	—	—	—	—	—	—	—	693	24	
1920-21	150	56	450.54	—	86.29	—	—	—	—	—	687	39	
1921-22	132	18	1179.80*	—	26.45	90	—	—	—	—	1339	33	
1922-23	16	82	1567.11*	—	—	133	68	455	76	56	96	2230	33
1923-24	—	—	649.12	—	—	5	85	44	60	—	—	699	57
1924-25	—	—	253.87	47.34	86.18	53	84	93	86	—	—	535	08
1925-26	—	—	146.09	66.15	252.44	—	—	15	92	22	09	502	69
1926-27	24	86	234.69‡	133.04	81.14	—	—	13	41	18	39	505	53
අක්කරයක් රුපියල් 30/- ගණනේ කැලේ එලිකිරීමට											...	210	00
												7919	11

* ඉඩම් වල් පැලවලින් තොරකොට සම්පූර්ණයෙන්ම ඉවත්කිරීමෙන් ඇතිවන ප්‍රතිඵල සොයාගැනීමට මේ විශාල මුදල විශදම්විය. මේ අත්හදා බැලීම් වලින් සොයාගන්නා ලද්දේ වැඩි විශදමක් නැතුව ඉඩම් සි සෑමේ ක්‍රමයක් හා ගොවි උපකරණවලින් වල්පැල උදුරා දැමීමය

‡ දැනපෝරුවලින් පස් පෙරලීමේදී ඉවරාවල රැස්වූ පස් සමතලා කිරීමට හිය විශදමක් මිට අඩංගුය.

B වන ලේඛනය.

දෙහි වලා නිබන්ධ අක්කර හයයි. වගාකරන ලද්දේ

1918 නොවම්බර් මාසේදීය.

ඉබ්බ.

මස	1921-22	1922-23	1923-24	1924-25	1925-26	1926-27
බක්තෝම්බු ...	—	412	4545	14309	18425	4813
නොවැම්බු ...	—	4627	8856	20080	16617	14549
දෙසැම්බු ...	1773	5723	7315	38660	15954	36054
ජනවාරි ...	2574	1253	7054	49505	13590	7825
පෙබරවාරි ...	1965	113	1646	11605	12118	4310
මාර්තු ...	1895	—	10640	17940	14900	20662
අප්‍රියෙල් ...	320	625	6210	11145	41135	9179
මැයි ...	3500	1025	1475	10248	10085	1884
ජූනි ...	6100	2997	3195	7250	6250	1565
ජූලි ...	325	6502	14309	43396	38803	7860
අගෝස්තු ...	50	6339	29774	60582	34772	9872
සැප්තැම්බු ...	50	15125	73012	55380	22940	4965
	18552	47741	168031	340100	240589	123538

U මහ ලෙඛනය.

දෙහි විකිණීමෙන් ලැබුණු ආදායම.

අවුරුද්ද.	මක්කෝ මිලරු.		නොවැ මිලරු.		දෙසැම් මිලරු.		පතමාල මිලරු.		පෙබර මාස මිලරු.		මාර්තු මිලරු.		අප්‍රේල් මිලරු.		මැයි මිලරු.		ජූනි මිලරු.		ජූලි මිලරු.		අගෝස්තු මිලරු.		සැප්තැම්බර් මිලරු.		ඔක්තෝබර් මිලරු.			
	රු.	ශ. රු.	රු.	ශ. රු.	රු.	ශ. රු.	රු.	ශ. රු.	රු.	ශ. රු.	රු.	ශ. රු.	රු.	ශ. රු.	රු.	ශ. රු.	රු.	ශ. රු.	රු.	ශ. රු.	රු.	ශ. රු.	රු.	ශ. රු.	රු.	ශ. රු.	රු.	ශ. රු.
1920--21	1	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0	50	2	50	4	25	
1921--22	50	10 00	2	37	1	85	25	75	13	61	40	43	—	—	—	—	—	—	—	—	10	13	—	—	—	—	105	01
1922--23	1	00	19	64	37	09	1	25	6	75	11	59	7	15	6	75	63	70	31	15	105	31	15	105	71	287	89	
1923--24	31	39	60	97	53	96	56	72	13	64	89	56	37	55	1	50	64	75	126	82	271	73	126	82	271	73	817	74
1924--25	85	55	164	63	234	57	344	34	85	73	131	71	82	13	45	38	81	04	185	44	380	01	185	44	380	01	1887	73
1925--26	143	65	91	12	113	96	80	40	74	86	106	02	266	84	102	64	88	155	96	177	61	85	61	85	19	1440	86	
1926--27	33	67	115	74	329	46	70	61	71	35	128	09	48	23	23	46	19	73	66	01	69	25	61	81	1037	41		
5580 89																												

කඩකලද දෙහි 100ක් හත 75හේ සිට රුපියලකුත් හත පත හ දක්වා ගණන්වලට විකුණන ලද්දේය. වැට්ටුව දෙහි විකුණන ලද්දේ 100ක් හත 25හේ සිට හත 60 දක්වා ගණන්වලටය. ඇට ගැණීමට වෙන්කරණලද ගෙහි මේ විකිණීමටලට අඩංගු නොවීය.

දෙහි ගස්වල පොත්ත දිරණ රෝගය 1922කේ අවිරුද්දේදී බෝවුනබව පෙනී ගියේය. ප්‍රධාන වශයෙන් මේ රෝගය බෝවී තිබුණේ දෙහි කොළවලය. එක දෙහි ගසක අතු වල රෝගය බලවත්ව පැවතුනේය මේ ගස රථ ගැටවලින් පිරි ගොස් මැරී ගියේය. එය උදුරු පුළුස්සා දමනලදී. රෝගය බෝවී තිබුණ අනිත් ගස්වලට බෙහෙත් වතුර ඉසිනලදී. ගස් රෝස වණිවී මේ රෝගයද පැතිරිණ. නමුත් එය ඉක්මණින් මැඩපවත්වා ගන්නාලදී.

1925හේ ජූලැයි මාසයේදී එක දෙහි ගසකට ලාටු වැගිරෙන රෝගය වැලදී අතු කපා තුවාලවී තිබුණ ස්ථානවල තාර ගැමකරණ ලද්දේය. අතු අග වියලියන රෝගය 1925හේ ජූනි මාසේදී ගස් කීපයකට බෝවී මැරීයනබව පෙනීගියේය. අතු අග හැදී තිබුණ හතු වගීය රොගිවූ අතු වලින් වෙන්කරනලදී. මේ රෝගය බෝවී තිබුණ රිකිලිවල ක්ෂුද්‍ර ප්‍රාණින් වගයක් ඇතිවී එය වසංගත රෝගයක්දැයි සොයා ගැනීමට පරික්ෂණ පවත්වනලදුව එය වසංගතයක් නොවනබව පැහැදිලිවිය. ලංකාවේ දෙහිගස්වල සාමාන්‍යයෙන් දකින්නට ලැබෙන හතු වගීයෙන් හටගන්න මුල්රෝගය ගස්වලට බෝවුණ බැව් පසුව දැනගන්නට ලැබුණේය. 1926-27දී ගස් 41 මැරීගියේය. තවත් 24කට රෝගය බෝවුණේය. මුල්රෝගයේ ලක්ෂණ නම් ඉහතින් සඳහන් කරණලද ලාටු වැගිරී ඇතිවී ගස් මැරීයාමය.